

УДК 331.454.

Коршикова Олена, студентка 3 курсу
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Видавничо-поліграфічний інститут, кафедра репрографії

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Анотація. У статті представлені результати дослідження та статистичні дані виробничого травматизму, проведено аналіз професійних захворювань у різних галузях на території України, запропоновані шляхи покращення щодо зменшення виробничого травматизму та більш ретельної підготовки як робочих кадрів, так і роботодавців до вирішення проблем даного типу.

Ключові слова: виробничий травматизм, професійне захворювання, статистичні дані, охорона здоров'я, здоров'я працівників, обов'язки роботодавців

Annotation. This article represents the results of research and statistics of occupational injuries and occupational diseases in various industries on the territory of Ukraine, analyzes and suggests were made to improve positive results in reducing occupational injuries and more thorough training of both workers and employers to solve problems of this type.

Keywords: occupational injuries, occupational diseases, statistics, Health Protection, employee health, employers' responsibilities

Вступ. Виробничий травматизм, професійні захворювання та нещасні випадки є найбільш вагомою та центральною проблемою сфери охорони праці, адже життя людини є найбільшою цінністю, яку роботодавці мають захищати, а самі працівники мають бути впевнені в тому, що їх права на захист здоров'я виконуються. Відсутність або неякісне проведення навчання з питань охорони праці, відсутність контролю та порушення вимог норм безпеки неминуче призводять до травмонебезпечної ситуації, яка може бути причиною більш серйозних наслідків.

Мета та завдання. Дослідити та проаналізувати проблему виробничого травматизму, дослідити статистичні дані, зробити висновок та дати пояснення проблематиці виробничого травматизму, знайти шляхи покращення.

Матеріал і результати досліджень. Для того, щоб проаналізувати дану проблему та знайти шляхи її вирішення, перш за все, було зібрано статистичні дані за 2020 рік. За результатами статистики найбільш травмонебезпечною у 2020 році стала галузь охорони здоров'я — 3 238 травмованих осіб, що становить 48,7% від загальної кількості травмованих по Україні. Кількість страхових нещасних випадків у цій галузі порівняно з 2019 роком збільшилась у 13,3 рази (з 243 до 3 238 осіб). Кількість страхових нещасних випадків зі смертельним наслідком збільшилась у 13,6 рази (з 5 до 68 осіб). Значне зростання кількості потерпілих у сфері охорони здоров'я обумовлене випадками інфікування медичних та інших працівників на COVID-19.

Так за 2020 рік було зареєстровано 3054 (з них 66 — смертельно) потерпілих від випадків гострого професійного захворювання з діагнозом COVID-19, на яких було складено акт за формою Н-1/П, пов'язаний з виробництвом, що становить 46% загальної кількості потерпілих за цей період. Найбільша кількість випадків гострого професійного захворювання з діагнозом COVID-19, на які складено акти за формою Н1/П, зареєстрована у таких областях: Київська (13,1%); м. Київ (9,4%); Харківська (8,6%); Львівська та Хмельницька (7,2%); Івано-Франківська (6,9%). Кількість випадків гострого професійного захворювання з діагнозом

COVID-19 у цих областях становить 52,4% від загальної кількості травмованих по Україні.

Серед найбільш травмонебезпечних галузей у 2020 році також опинилася добувна промисловість і розроблення кар'єрів — кількість потерпілих становить 9,6% від загальної кількості травмованих по Україні (639 осіб, з яких 30 — смертельно). Порівняно з 2019 роком кількість страхових нещасних випадків у цій галузі зменшилась на 17,7% (із 776 до 639 осіб), а кількість смертельно травмованих осіб збільшилась на 11,1% (із 27 до 30 осіб).

У сфері транспорту, складського господарства, поштової і кур'єрської діяльності кількість потерпілих становить 5,9% від загальної кількості травмованих по Україні (395 травмованих осіб, з яких 51 — смертельно). Кількість страхових нещасних випадків у цій галузі порівняно з 2019 роком зменшилась на 2,2% (з 404 до 395 осіб). Кількість страхових нещасних випадків зі смертельним наслідком зменшилась на 17,7% (з 62 до 51 особи).

Якщо проаналізувати статистичні дані за регіонами, то можна дійти висновку, що найбільша кількість страхових нещасних випадків у 2020 році зареєстрована у Дніпропетровській області (10,3%). Далі кількість страхових нещасних випадків розподілилася по регіонах таким чином: м. Київ (10,2%); Київська область (8,5%); Львівська область (7,0%); Донецька та Харківська (6,5%). Кількість травмованих осіб у всіх цих областях становить 49,0% від загальної кількості травмованих по Україні.

Використовуючи офіційні дані [1] та власні підрахунки, можна зробити висновок, що найпоширенішими організаційними причинами травматизму стали: невиконання вимог інструкцій з охорони праці — 25,3% від загальної кількості травмованих осіб по Україні (1680 травмованих осіб); інші організаційні причини — 6,6% (438 травмованих осіб); невиконання посадових обов'язків — 4,3% (288 травмованих осіб); порушення вимог безпеки під час експлуатації транспорту загального користування (автомобільного, водного, залізничного, повітряного) — 4,3% (286 травмованих осіб); невикористання засобів індивідуального захисту за їх наявності — 2,9% (196 травмованих осіб); порушення технологічного процесу — 2,1% (137 травмованих осіб).

Найпоширенішими психофізіологічними причинами стали: особиста необережність потерпілого — 7,5% від загальної кількості травмованих осіб по Україні (500 травмованих осіб); інші психофізіологічні причини — 4,6% (307 травмованих осіб); травмування (смерть) внаслідок протиправних дій інших осіб — 3,3% (218 травмованих осіб).

Серед технічних причин необхідно виділити: незадовільний технічний стан виробничих об'єктів, будинків, споруд, інженерних комунікацій, території — 1,8% від загальної кількості травмованих осіб по Україні (120 травмованих осіб); невідповідність засобів колективного та індивідуального захисту встановленим вимогам та їх недостатність — 1,7% (115 травмованих осіб); інші технічні причини — 1,1% (72 травмовані особи); незадовільний технічний стан засобів виробництва — 0,8% (54 травмовані особи); конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність засобів виробництва — 0,6% (43 травмовані особи).

До основних подій, які призвели до страхових нещасних випадків, належать: падіння потерпілого під час пересування — 11,2% (747 осіб); дія рухомих і таких, що обертаються, деталей обладнання, машин і механізмів — 6,3% (418 осіб); дорожньо-транспортна пригода на дорогах (шляхах) загального користування — 4,8% (322 особи); падіння потерпілого з висоти — 4,8% (319 осіб); падіння предметів, матеріалів, дерев, гілок дерев, матеріалів, інструментів, пристроїв — 3,0% (199 осіб).

До устаткування, використання якого найчастіше приводить до настання нещасних випадків, пов'язаних з виробництвом, належать: автомобілі — 2,0% від загальної кількості травмованих по Україні (134 травмовані особи); устаткування гірничо-шахтне — 1,0% (66 осіб); автомобілі спеціалізовані, автопоїзди, автомобілі-тягачі, кузови-фургони, причеми, тролейбуси, автонавантажувачі, мотоцикли, велосипеди — 0,9% (59 осіб).

Окрім цього, також варто приділити увагу проблемі виробничого травматизму саме в галузі тваринництва та переробки продукції тваринництва, тому що Україна за висновками

різних як вітчизняних, так і міжнародних досліджень належить до списку країн, у яких переважає аграрна система, а тому ця галузь є невід'ємною частиною аграрного бізнесу. Високий рівень травматизму у галузі тваринництва зумовлений складністю та особливостями виробничого процесу, серед яких слід відмітити певну циклічність у виконанні робіт, експлуатацію застарілої матеріально-технічної бази, відсутність засобів безпеки, збільшення частки праці з фізичним перенапруженням, низький рівень професійної кваліфікації працівників та робота в несприятливих макро- і мікрокліматичних умовах [2]. До особливостей виробничих процесів в тваринництві відносяться участь в них не тільки людей, а й тварин, а також присутність кормів різного фізико-хімічного складу, різноманітного обладнання. У деяких процесах ще застосовують ручну працю, особливо на допоміжних і вантажно-розвантажувальних операціях. У зв'язку з цим виробниче обладнання часто мають у своєму розпорядженні в суміжних невиробничих приміщеннях. Унаслідок цього на працівників тваринництва впливають значні фізичні навантаження, тривале перебування в незручній робочій позі, зараження повітря робочої зони мікроорганізмами і сумішшю газів (сірководень, аміак), несприятливий мікроклімат. Сукупний вплив цих факторів викликає перебудову діяльності нервової системи і призводить до появи специфічних і неспецифічних її порушень. Найбільшу групу постраждалих складають скотарі, пастухи, доярки, телятничі, свинарі, конюхи, техніки-осіменатори (на їх частку припадає 39,7% нещасних випадків в тваринництві). До другої групи (34,2%) входять працівники, пов'язані з транспортними роботами і обслуговуванням сільськогосподарського обладнання (агрегатів гноєвидалення, парових та водогрійних котлів): механізатори, водії, слюсарі, що обслуговують обладнання тваринницьких ферм і комплексів.

Висновки:. Основною причиною травмування працівників є порушення вимог організації трудового процесу, а саме допуск до роботи без проведення інструктажу, без професійної підготовки, відсутність інструкцій з охорони праці тощо. Наведені відомості змушують звернути увагу на необхідність дотримання технологічної і трудової дисципліни, на підвищення професійного рівня в частині вимог безпеки при роботі з машинами та обладнанням, при обслуговуванні техніки, на усунення причин і джерел травмування, на підвищення якості навчання та атестації працівників і підвищення вимог при атестації.

Література

1. Постанова 06.07.2006 Н П-5-2 Про стан умов, безпеки праці, рівень виробничого травматизму й професійної захворюваності в країні та завдання членських організацій ФПУ щодо посилення впливу профспілок на забезпечення здорових і безпечних умов праці .
2. Основи охорони праці : підручник / М. С. Одарченко, А. М. Одарченко, В. І. Степанов, Я. М. Черненко. - Х. 2017 - 334 с.

Науковий керівник – доц. Мітюк Людмила